

KUD
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo
Att. Gunhild Strand Molle

Vår ref.: 12/4939

Deres ref.: 10/4772

Dato: 15. november 2012

Saksbehandler: Anne Ullmann

En kunnskapsbasert kulturpolitikk – hørings svar fra Høgskolen i Oslo og Akershus

Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) takker for muligheten til å få uttale seg om forslagene i denne høringen. Mange av de omtalte forskningsområdene er relevante for fagområder ved HiOA, så vi har derfor flere innspill og forslag knyttet til denne høringen. Våre fire fakulteter, samt Senter for profesjonsstudier har vært invitert til å uttale seg, og HiOAs sentrale FoU-utvalg har også diskutert høringen.

Sammendrag

HiOA støtter utvalgets forslag om å intensivere forskningssatsningen, både for kulturfeltet med relevans for kunst og kulturvernpolitikk, for mediefeltet og for idrettsfeltet. Vi mener også at det er av stor betydning at et eventuelt senter for mediefeltet legges til et universitets- eller høyskolemiljø. HiOA ser også positivt på muligheten av å etablere et nytt forskningssenter for kultursektorforskning, og understreker viktigheten av at et slikt senter er selvstendig, faglig og politisk uavhengig, men med nærhet til de ulike forskningsmiljøene. Vi ønsker også å gi vår tilslutning til at frivillighet og sivilsamfunn har et økende fokus med tanke på kunnskapsutvikling og politikktutforming i framtida, da spesielt i forhold til styring og ledelse av frivillige. HiOA vil påpeke at det er behov for en mer spesifikk satsing på FoU knyttet til bibliotekenes og arkivenes samfunnsmessige rolle. Det er etter vår mening også viktig å vektlegge betydningen av kultur som arbeidsmiljøfaktor og dannelse i større og mindre organisasjoner. HiOA har mange års erfaring med aktiv bruk av kultur, så arbeidsmiljøforskning og kunnskapsutvikling på dette området vil kunne gi interessante svar på betydningen av en aktiv kultursatsing. Disse perspektivene er i mindre grad ivaretatt i utredningen. Vektlegging av en sterkere satsning på forskning som fokuserer på barneperspektivet i forhold til kultur er også et felt HiOA er opptatt av. Betydningen av kultur i forbindelse med bekjempelse av fattigdom, kulturelle konsekvenser av fattigdom og utvikling av velferdssamfunnet er et annet område som vi mener er viktig.

Idrett

HiOA tilbyr studier i kroppøving og idrett. Studiet skal først og fremst forberede til lærerarbeid i grunnskolen, hvor det legges vekt på den oppgaven skolen har for å videreføre kulturelle tradisjoner innenfor idrett, friluftsliv, lek og dans. HiOA ser derfor veldig positivt på en økt forskningsinnsats innen dette feltet, særlig knyttet til barn og unges deltakelse i idrettslivet.

Sivilsamfunn og frivillig sektor

Det er i begrenset grad forsket på hvordan man skal organisere, lede og styre frivillige. HiOA har et fagmiljø ved Fakultet for Samfunnsfag som besitter mye kunnskap om frivillige organisasjoner, deres evne til å motivere frivillige til innsats, og ikke minst å opprettholde dette engasjement over tid. Dugnadsånden er i ferd med å forsvinne, og det merker de frivillige organisasjonene godt. Vi går i en retning hvor mange flere har blitt "takere" istedenfor "givere" - dvs at de bruker tilbud fra frivillige organisasjoner som den største selvfølge og forventer god service på lik linje med en kjøpt tjeneste. De frivillige organisasjonene har derfor store utfordringer fremover, blant annet: Samle inn nok penger, ha nok personalressurser til å gjennomføre formålsaktivitetene og en organisasjonsform som støtter både dette og økte forventninger om en profesjonell drift. Dette er problemstillingen som våre fagmiljøer ønsker å videreutvikle fremover i samspill med den satsingen på dette feltet som utredningen legger opp til.

Medier

I rapporten slås det fast at behovet for forskning og utredning som grunnlag for politikktutforming på medieområdet er sterkt økende. HiOA er enig i behovet, og registrerer at Kulturdepartementet følger opp dette i forslaget til statsbudsjett for 2013, der finansiering av et senter for medieforskning er tatt inn. Et slikt behov for økt kunnskap ble også identifisert av Mediestøtteutvalget (NOU 2010: 14), som påpekte at staten hvert år bruker milliardbeløp på mediestøtte, uten at det finnes systematisk forskning på virkingen av ordningene. Grundt-utvalget sier det bør settes av midler til et forskningssenter på medieområdet over minimum fem år, og at «for å sikre tilstrekkelig bredde i programmet, bør det ligge minimum i størrelsesorden 4 millioner kroner årlig». Vi registrerer at Kulturdepartementet har lagt seg på et slikt minimumsbeløp i forslaget til statsbudsjett for 2013. En slik grunnfinansiering over fire år skal gi nødvendig bredde i programmet og «gjøre det enklere å knytte til seg eksterne forskere og rekrutteringsstillinger, og bidra til en løsning som gir stabilitet over tid.» Samtidig er det identifisert åtte relevante faglige områder.

Det er imidlertid uklart hva som kan ventes å være Kulturdepartementets etterspørsel av utredninger fra et slikt senter på årsbasis, hva det normalt vil generere av variable inntekter for senteret, og om senteret må påregne å skulle konkurrere om hvert enkelt oppdrag etter normale regler for offentlige innkjøp. Uten større klarhet om dette, vil grunnfinansieringen ikke være tilstrekkelig for å skape ønsket kontinuitet og faglig bredde i forskningssenter. På grunn av den ikke ubetydelige bredden i Kulturdepartementets behov for kunnskap på mediefeltet, er det viktig at senteret legges til et universitets- eller høyskolemiljø som ikke bare har den faglige bredden, men som også kan sannsynliggjøre at forskere på tvers av fagfelt vil kunne organiseres på en effektiv måte for å svare på de aktuelle behovene for utredningskapasitet.

Kulturpolitisk forskning om bibliotek og arkiv

Bibliotekene er den kulturinstitusjonen i samfunnet som når ut til det største antall borgere. I motsetning til hva tilfellet er for mange andre kulturinstitusjoner, brukes ikke biblioteket av avgrensede segmenter i befolkningen. Det brukes av innvandrere så vel som av etnisk norske, det brukes av barn, unge og eldre. Dette gjelder også grupper som er relativt fremmede i forhold til slike institusjoner. Kjernevirksomheten er litteraturformidling, men bibliotekene er en møteplass for ulike kulturuttrykk som teater, bildende kunst, foredrag mv. De fungerer som allsidige kultur- og litteraturhus omkring i norske lokalsamfunn. I bibliotekene skjer det i dag store endringer på følgende hovedområder:

- En omfattende digitalisering har gitt helt nye muligheter for å bedre servicetilbudet, men dette gir nye politiske og juridiske utfordringer.
- Fag- og folkebibliotek utvikles som aktive arenaer ikke bare for litteratur- og kulturformidling, men også for utforskning av nye læringsformer
- Bibliotekene skal «nå alle» og realisere en inkluderende kulturpolitikk Samfunnet bruker årlig milliardbeløp på bibliotek. Hvordan kan vi få mest mulig igjen for det som investeres? I seg selv er dette et argument for mer forskning.

Utredningen nevner flere steder bibliotekene – og arkivsektoren som på mange måter gjennomgår samme type endringer som bibliotekene. Hverken bibliotek eller arkiv er imidlertid skilt ut som et særskilt satsingsområde for forskning. Selv om det foregår forskning innenfor utdanningssektoren, i Nasjonalbiblioteket og i Riksarkivet, er det nødvendig med en større forskningsmessig satsing som kan se sektorene under ett. Det finnes på feltet en plattform for forskning som man kan bygge videre på. I perioden 1996- 2001 hadde Norges forskningsråd et eget bibliotekforskningsprogram. Det har blant annet bidratt til å legge grunnlaget for at HiOA har fått akkreditert og er i ferd med å starte opp et doktorgradsprogram på feltet. Forskningsprosjektet PLACE som fra 2007 til 2012 var finansiert av Norges forskningsråd, utforsket bibliotekets rolle som en flerkulturell møteplass. Dette prosjektet har vunnet internasjonal anerkjennelse. Hvordan man ved hjelp av digital teknologi kan få tilgang til og formidle kunnskap og kulturarv fra ulike institusjoner som bibliotek, museer og arkiv er en problemstilling det også forskes på. Framveksten av e-bøker reiser problemstillinger der arkiv- og bibliotekforskningen kan gi viktige bidrag. Vi mener at en framtidig forskning for en kunnskapsbasert kulturpolitikk som ikke eksplisitt også fokuserer på arkiv og bibliotek, og som ikke nyttiggjør seg den betydelige kompetansen som er bygd opp på feltet, vil mangle en helt sentral dimensjon. Det er derfor nødvendig med en særskilt forskningssatsing, enten i form av et eget forskningsprogram eller som en del av et annet program.

Kultur og kulturledelse

Innenfor området organisasjons- og ledelsesmodeller for ulike organisasjonstyper innen kunst- og kulturfeltet er det en rekke problemstillinger som ønskes belyst. For eksempel: hvilke organisasjons- og ledelsesmodeller anvendes på de ulike organisasjonstypene (institusjon, festivalene, det frie feltet, nettverkene)? Hvilke forskjeller og likheter er det i organisasjons- og ledelsesmodeller på tvers av de ulike organisasjonstypene i kunst- og kulturfeltet? HiOA har utviklet et eget studium i kulturledelse og er i oppbyggingsfasen av et fagmiljø hvor koblingen mellom ledelsesfag og kulturarbeid er sentral. Fakultet for Samfunnsfag ved HiOA har et sterkt og utviklingsorientert fagmiljø innen organisasjon og ledelse. Det er et stort behov for kunnskapsutvikling på dette området. Noen av våre innfallsvinkler til dette fagfeltet kan være retningsgivende for en slik forskning. Organisering og ledelse av kunst og kultur, markedsføring og entreprenørskap knyttet til kulturarbeid og kommunikasjon og medier er temaer og kunnskapsområder som bør prioriteres.

Kultur som arbeidsmiljøfaktor og dannelses

Kunst og kultur har vært viktig satsingsområde ved høgskolen i flere år. Konserter, utstillinger, filmvisninger, dans og teater har blitt en del av arbeidet med å skape et fellesorientert, flerkulturelt og identitetsbyggende miljø. Mål for alle disse tiltakene har vært å bygge en organisasjonskultur med trivsel og arbeidsglede og samtidig utvikle en høgskole hvor varierte kunstuttrykk skal styrke dannelsesaspektene i våre studietilbud. Kunst og kulturarbeidet ved høgskolen er delt mellom

Kunstsamlingen og Kulturutvalget. Kulturutvalget har ansvaret for kulturtiltak som omfatter bl.a. støtte til bedriftskor, storband, studentkor, andre studentaktiviteter som f. eks. studentrevy, et bredt tilbud kulturarrangementer på HiOA som lunsjkonsserter, ettermiddagskonsserter, forfatterforedrag, filmvisninger med mer, samt formidling av tilbud til studenter og tilsatte fra en rekke kulturinstitusjoner i Oslo. Kunstsamlingen arbeider med å utvikle, bevare og sikre billedkunst og skulpturer og formidle samlingen til studenter og tilsatte. Kunstsamlingen har ansvar for utsmykking av nye lokaler. Høgskolen i Oslo og Akershus eier en betydelig mengde kunstverk som i stor grad er bærer av høgskolerelatert historie. Forvaltning, formidling, ledelse og drift av kunstsamlingene ved dagens høgskole ivaretas av Kunstsamlingen. Denne omfattende satsingen på aktiv bruk av kunst og kultur, hvor det tilrettelegges for mange estetiske møteplasser, har gjennom år hatt stor betydning for arbeidsmiljøet og har også klare dannelsesorienterte dimensjoner for studenter og tilsatte. Økt kunnskapsutvikling på disse områdene vil være av stor betydning for blant annet å dokumentere noen av effektene av denne omfattende kultursatsingen i et organisasjonsbyggings perspektiv. Dette er kunnskap som vil være relevant for mange ulike typer organisasjoner.

Forskningscenter for kultursektorforskning

HiOA støtter forslaget om å etablere et eget forskningscenter, og ser for seg at dette kan dekke et bredt felt innen forskning på kulturfeltet. Her ser vi flere viktige områder hvor vi mener HiOA kan bidra. Når det gjelder de anvendte kunstformene, har vi for eksempel miljøer som arbeider med forumteater knyttet til konfliktløsning, og innen sykepleiefaget arbeides det med forskning på bruk av musikk som en del av behandlingstilbudet innen helsevesenet. Et annet område det knytter seg interesse til, er fordeling av ressurser innen kulturfeltet. Sentralisering/desentralisering innen feltet og kunstpåvirkning innen design og vice versa, er også etter vår mening interessant tematikk. Forholdet mellom kunst, kultur og pedagogikk er et sentralt tema, særlig for vårt Institutt for estetiske fag, som dekker et stort område innen drama- og teaterkommunikasjon, kunst og design.

Konklusjon

Høgskolen i Oslo og Akershus ser positivt på de forslagene som er fremmet i høringen, og håper også at våre innspill kan være av interesse i det videre arbeidet.

Med hilsen

Christen Krogh (sign.)
Forskningsdirektør

Høgskolen i Oslo og Akershus

Anne Ullmann
Seniorrådgiver

Høgskolen i Oslo og Akershus